

SHUMONA SINHA

ÜSSÜK AGYON
A SZEGÉNYEKET!

Fordította Ádám Péter

BOOKART KIADÓ
Csíkszereda, 2016

A kötet megjelenését támogatta a
Communitas Alapítvány

A fordítás alapjául szolgáló mű
SHUMONA SINHA *Assommons les pauvres!*
© Éditions de l'Olivier, 2014

Szerkesztette Hajdú Farkas-Zoltán

Borítóterv Részegh Botond

ISBN 978-606-8351-80-3

© Bookart Kiadó, 2016
Magyar fordítás © Ádám Péter, 2016
© Részegh Botond, 2016

„A görögöknek az a szó, hogy »szabadság« (eleutheria), azt jelentette, hogy oda mehetnek, ahová csak akarnak (to elthein opou erâ). [...] A »szabadon járni-kelni« jelentésű eleusomai ige a vadon élő állatok korlátlan helyváltoztatási lehetőségére utal, szemben a kerítések, falak, szögesdrótok és határok mögé zárt háziállatokkal.”

Pascal Quignard: A csendesen sikló bárka

A fehér bőr vonzása

Ahogy holtfáradtan lerogyok a cella nyirkos betonpadlójára, még mindig azok az emberek járnak a fejemben, akik nemszeretem medúzák módjára lepik el a tengereket, és bukkannak fel tömegesen idegen partokon. Egy füstüveg-homlokzatú épület sötét irodáiban fogadják őket, a város külső övezetében. Engem is tolmácsnak vettek fel, mint annyi mást, azzal a megbízatással, hogy a befogadó hatóság nyelvén mondjam el újra a menedékkérők történetét. Megannyi csupa-könny történet, tele kegyetlenséggel és keserőséggel, mindegyikben piszkos eső mossa a sárba ragadó utcákat, és úgy zuhog, olyan vigasztalanul, mintha le akarna szakadni az ég.

Sohase gondoltam volna, hogy ilyen rövid az út a hivatali helyiségektől a dohos rendőrőrszobáig, meg azt se, hogy negyed óra se kell, hogy onnan ide kerüljön az ember. Tegnap óta vagyok itt a rendőrségen, és rajzolgatom vég nélkül a szüleim családfáját, gondolataim és csavargásaim kacskaringóit, a tér és idő különféle kombinációit, hogy megindokoljam valahogy az általam bejárt utat, és rekonstruáljam a történeteket, vagyis azt, hogy miért is fogott el nagy hirtelen a vágy, hogy azt a férfit

– egy bevándorlót – borosüveggel alaposan fejbe vágjam. Érzem, végigfut hátamon a hideg. Kezdek félni magamtól. Legalábbis attól az énememtől, aki durván szitkozódva felkap egy nehéz borosüveget, keményen megmarkolja, hogy ki ne csússzon a kezéből, gyűlölettől eltorzult arccal felemeli, és lesújt vele.

Pár hónappal korábban kétszeresen is becsaptam magam mögött az ajtót: egyszerre hagytam ott a barátomat, és mondtam fel a hivatalban, ahol dolgoztam. Új év, új élet, pénzszüke, nélkülözés. Attól fogva állandó ingerültség és összevisszaság lett az életem. Mintha az egész város becsukódott volna előttem. Újra megmozdíthatatlanul nehéznek éreztem a bérházak sötétzöldre mázolt faka-puját, amelyeknek megfeketedett kilincset simára csiszolta az idő. Pedig egész testemmel ránehezdedve nyomtam befelé, mintha elsüllyedt csónakot próbálnék újra a víz felszínére emelni. Nem volt könnyű tudomásul venni, hogy ebben az országban mindenféle zárt ajtók fogadnak, amikor nem is olyan régen még annyi, de annyi energiát pazaroltam arra, hogy sorra kinyissam őket.

Végül megbíztak ezzel a tolmácmunkával. A nyelvek közti kötél-tánc megkezdődött. Akikkel kapcsolatba kerültem, egytől egyig hasonlítottak egymásra. Mindannyian ugyanazokat a történeteket hozták magukkal útravalóul,

ugyanannak a csupa agyag országrésznek lévén a menekültjei, amelyből egyre nagyobb darabokat hasít le a tenger. Fáradt selypegésük szinte minden napomat betöltötte azon a nyáron, és még munka után is ott zúgott-kavargott fejemben, holott addigra a nyomorúság emlékképei már réges-rég elhalványultak bennem. Egyik történet olyan volt, mint a másik. Úgyszólván semmi különbség nem volt köztük. Ha csak annyi nem, hogy mindegyiket más akcentussal adták elő, és mindegyikben más volt a dátum, más a név és más a sebhely. Mintha ugyanazt a történetet mesélte volna több száz ember, mint amikor a mitológia valósággá válik. A mese ugyanaz, az elkövetett bűnök viszont sokfélék: nemi erőszak, gyilkosság, agresszió, vallási és politikai üldöztes. Csupa szerencsétlen botcsinálta tusi-tala.¹ Csak hallgattam a kopogó tőmondatokat, minden történet úgy tört fel belőlük, mintha felök-lendezték volna. Bemagolták a sztorit, aztán kiokádták a számítógép képernyője előtt. Azt a jogot ugyanis, hogy az embernek még a legnagyobb nyomorúságban is életben kell maradni, hiába keressük az emberi jogok között. Mi több, azt a szót, hogy nyomorúság, ki sem szabad ejteni. A Politikai menekültkérelmet

¹ Tusi-tala – 'mesemondó' szamoa nyelven, így nevezték a bennszülöttek a skót regényíró, Robert Louis Stevensont, aki utolsó éveit a Szamoa-szigeteken töltötte (a ford.).

ennél magasztosabb indokkal kell indokolni. Se nyomor, se országot bosszúból sivataggá szikkasztó éghajlat nem lehet elfogadható ok arra, hogy valaki, a túlélés örült vágyának sugallatára, útilaput kössön a talpára. Márpedig a törvény kizárólag akkor engedélyezi, hogy belépjenek ebbe az európai országba, ha politikai vagy vallási menekültek, és ha fel tudják mutatni üldöztetésük stigmáit. Ezért kellett nekik elrejteni, megtagadni, még az emlékezetükből is kitorölni az igazságot, és valami mást kitalálni helyette. A szárnyaszegett, piszkos és bűdös tollazatú „vándormadarak” meséit. Akiknek nemcsak a rongyaik, az álmaik is lehangolók.

Az álom korai emlék. Hajtóereje nélkül lehetetlenség volna több ezer kilométert végiggyalogolni, átkelni tengereken, óceánokon, országhatárokon; az álom festi rá az agy szürke vetítívásznára egy másik élet lehetőségének hívogató színeit. Hogy azután egész népcsoportok lepjék el nemszeretem medúzák módjára a tengereket, és bukkanjanak fel tömegeken idegen partokon.

Cseresznye a szájban

A föld ettől még forog tovább a tengelye körül. Folytatódik a természet átalakulása – látványosabban a déli országokban és kevésbé látványosan az északiakban. Hol itt, hol ott önt ki egy-egy folyó. Egész országrészek kerülnek víz alá rizsföldekkel és kókuszültetvényekkel, zsúpfedeleles kunyhókkal, mecsetekkel és templomokkal. Az emberek ilyenkor mindig a szárazabb, biztonságosabb vidékek felé menekülnek.

És maga? Maga itt született? Vagy már korábban útnak indult? Maga tulajdonképpen mesztic? Kérdezi a kihallgatást vezető férfi, akit amióta idehoztak a kerületi kapitányságra magamban csak K.-nak hívok, mivel hosszú és csikorgó családnevét képtelen vagyok megjegyezni.

Tulajdonképpen mit jelent a *korábban*, és mit a *később*? Egy egész életet leélhetek itt, akkor se fogom úgy érezni, hogy idetartozom.

Jószérivel még ki se mondtam, már meg is bántam ezeket a kétértelmű mondatokat. Bőven elég lett volna megmondani, hol születtem, mármint annak az országnak a nevét, amely megfelel agyagbarna bőrszínemnek, és ahonnét az a férfi is jött, akire kezem emeltem.